

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра педагогіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан гуманітарно-педагогічного факультету

Др. філолог. н., професор

В.Д. Шинкарук

06 _____ 2020 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри педагогіки
протокол № 22 від «04» 06. 2020 р.

_____ Р.В. Сопівник

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОПІ «Професійна освіта».

(Аграрне виробництво, переробка
сільськогосподарської продукції та
харчові технології)

_____ О.В. Васюк

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ВІКОВА ПЕДАГОГІКА»

Галузь знань: 01 «Освіта / Педагогіка»

Спеціальність: 015 «Професійна освіта»

Спеціалізація: 015.37 «Аграрне виробництво, переробка
сільськогосподарської продукції та харчові технології»

Освітньо-професійна програма: «Професійна освіта. (Аграрне виробництво,
переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології»

Гуманітарно-педагогічний факультет

Розробник: асистентка кафедри педагогіки Діра Н. О.

КИЇВ 2020

1. Опис навчальної дисципліни «Вікова педагогіка»

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Галузь знань	01 «Освіта/Педагогіка»	
Спеціальність	015 «Професійна освіта»	
Спеціалізація	015.37 «Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології»	
Освітньо-професійна програма	«Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	Курсова робота	
Форма контролю	Курсова робота, залік, екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	2	
Семестр	3,4	
Лекційні заняття	54 год.	
Практичні, семінарські заняття	54 год.	
Лабораторні заняття	- год.	
Самостійна робота	42 год.	
Індивідуальні завдання	- год.	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання:	4 год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – ознайомлення студентів з особливостями, закономірностями розвитку психіки людини у різні вікові періоди та навчити враховувати їх у практичній педагогічній діяльності, розкрити механізми розвитку особистості під дією цілеспрямованих педагогічних впливів.

Завдання дисципліни полягає у сприянні глибокому розумінню тих чи інших особливостей особистості, причин їх формування та шляхів профілактики і корекції.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є закономірності психічного розвитку людини на різних етапах її онтогенезу, психологічні

закономірності навчання й виховання особистості.

Міждисциплінарні зв'язки: психологія, вступ до спеціальності, основи соціалізації особистості, патопсихологія, соціальна психологія, педагогіка, психолого-педагогічна терапія.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- психологічні особливості різних вікових періодів;
- особливості перебігу вікових психологічних криз;
- суть психологічних новоутворень кожного вікового етапу;
- особливості соціальної ситуації розвитку особистості у різні вікові періоди;
- психологію навчання, учіння, виховання.

Уміти:

- розпізнавати специфічні вікові новоутворення та особливості особистості;
- аналізувати причини виникнення тих чи інших психологічних особливостей особистості, прогнозувати її поведінку;
- застосовувати методики діагностики різних психологічних особливостей особистості відповідно до її віку;
- добирати та застосовувати психолого-педагогічні методи корекції психологічних утворень особистості.

Компетентностями, якими повинен володіти здобувач після вивчення дисципліни є:

- уміння працювати у колективі та команді;
- здатність налагоджувати контакт у спілкуванні зі студентами, батьками (особами, які їх замінюють), колегами.

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Вікова педагогіка» складена відповідно до освітньої програми підготовки бакалаврів спеціальності «Професійна освіта».

3. Програма та структура навчальної дисципліни

- скороченого терміну денної форми навчання;

Змістовий модуль I. Вікова періодизація в педагогіці.

Тема лекційного заняття 1. Вступ до вікової педагогіки

Вікова педагогіка як галузь психолого-педагогічної науки та навчальна дисципліна. Об'єкт і предмет вікової педагогіки, її місце в системі педагогічних наук. Функції й завдання вікової педагогіки. Методологія та

методи педагогічних досліджень у віковій педагогіці. Етапи розвитку вікової педагогіки.

Тема лекційного заняття 2. Історія розвитку вікової педагогіки як науки

Зародження в античності ідей онтогенетичного розвитку психіки людини (спроби визначити основні етапи розвитку психіки людини Піфагором, Гіппократом, Аристотелем). Тлумачення філософами та педагогами епохи Відродження сутності психічного розвитку людини (Я.А. Коменський та принцип природовідповідності навчання, учіння про пізнання душі А. Блаженного, наукові погляди представників середньовічної схоластики). Виокремлення вікової та педагогічної психології як наукових галузей, відокремлення вікової педагогіки в самостійну науку (Ч. Дарвін із започаткуванням наукового підходу до вивчення психічного розвитку людини, вивчення механізмів розвитку психічних функцій у дітей). Експериментальні методи дослідження вікової динаміки психіки, концепції психічного розвитку людини. Сучасний стан розвитку вікової педагогіки.

Тема лекційного заняття 3. Вікова періодизація розвитку особистості.

Вікова періодизація розвитку особистості. Видатні педагоги про вікову періодизацію (основні етапи розвитку психіки людини за Аристотелем, періодизація Платона, вікова періодизація Я.А. Коменського, В.Ф. Моргуна, Н.Ю. Ткачова). Стадії розвитку за Еріком Еріксоном. Закономірності розвитку особистості за Л.С. Виготським. Стадії когнітивного розвитку за Ж. Піаже. Проблема здійснення вікової періодизації психічного розвитку. Одиниці поділу онтогенезу. Підходи до періодизації розвитку людини. Визначення ООН щодо підліткового віку і юності.

Тема лекційного заняття 4. Психологічні особливості розвитку новонародженого та немовляти.

Характеристика періодів пренатального розвитку. Криза новонародженості та комплекс пожвавлення. Розвиток рухів та дій. Пізнавальний розвиток немовляти. Формування передумов розвитку мовлення. Спілкування з дорослими як провідна діяльність. Основні новоутворення віку. Структура періоду немовляти. Особливості взаємодії немовлят з предметами та оточенням (Ж. Піаже). Криза 1 року. П'ятикрокова методика Х. Карпа.

Тема лекційного заняття 5. Психологічні особливості розвитку дитини в ранньому віці.

Фізичний розвиток дитини раннього віку. Соціальна ситуація розвитку в ранньому дитинстві та тип провідної діяльності. Новоутворення в ранньому дитинстві. Розвиток психічних функцій та емоційний розвиток переддошкільнят. Емансипація дитини раннього віку. Криза трьох років.

Тема лекційного заняття 6. Психологічні особливості розвитку дитини дошкільного віку.

Загальна характеристика розвитку дитини-дошкільника. Сюжетно-рольова гра як провідна діяльність у дошкільному віці. Основні закономірності формування навичок. Трудова та учбова діяльність дошкільнят. Сенсорний розвиток. Пізнавальний розвиток. Розвиток особистості та емоційно-вольової сфери дошкільників. Психологічна готовність дітей до школи. Поняття психологічної готовності до шкільного навчання. Мотиваційна готовність до навчання у школі. Розумова та емоційно-вольова готовність. Проблеми навчання шестирічних дітей.

Тема лекційного заняття 7. Психологічні особливості розвитку дитини молодшого шкільного віку.

Загальна психологічна характеристика ситуації розвитку молодшого школяра. Характеристика учбової діяльності як провідної діяльності молодшого шкільного віку. Індукція та інтерференція навичок. Розвиток пізнавальних психічних процесів. Проблема сензитивності даного молодшого шкільного віку до певних форм навчання. Формування особистості дитини в молодшому шкільному віці.

Тема лекційного заняття 8. Психологічні особливості розвитку підлітків.

Нейрофізіологічні основи психічних явищ. Анатомо-фізіологічна перебудова організму підлітка та її вплив на психіку. Характеристика соціальної ситуації розвитку у підлітковому віці. Виникнення нових потреб. Проблема вікової кризи підліткового віку. Різні теоретичні підходи до пояснення сутності даної кризи та можливостей її вирішення. Структура симптомокомплексу кризи підліткового віку. Спілкування, його види і функції. Інтимно-особистісне спілкування як провідна діяльність у підлітковому віці. Специфіка та розвивальна роль учбової діяльності у підлітковому віці. Розвиток пізнавальних процесів. Образ «Я» і його значення у саморегуляції особистості. Головні новоутворення у сфері особистості

підлітка, характеристика «зрушень» у розвитку самосвідомості підлітка (почуття дорослості та Я-концепція). Формування особистості підлітка.

Тема лекційного заняття 9. Психологічні особливості розвитку юнаків.

Загальна характеристика ранньої юності. Соціальна ситуація розвитку. Взаємини з дорослими та однолітками. Спілкування та дружба в юнацькому віці. Формування особистості старшокласника. Розвиток самосвідомості. Криза. Особливості розвитку характеру, емоційно-вольової сфери, здібностей. Пізнавальні процеси і розумовий розвиток старшокласника. Особливості юнацького кохання. Підготовка до сімейного життя. Формування професійних інтересів. Особливості профорієнтації старшокласників.

Тема лекційного заняття 10. Психологічні особливості дорослості.

Визначення віку дорослості. Проблема періодизації дорослості (Дж. Біррен, Д.Б. Бромлей, Г. Крайг, Е. Еріксон). Анатомо-фізіологічні особливості періоду дорослості (ранньої дорослості / в середньому віці / пізня дорослість). Розвиток психічних процесів у період дорослості. Психосоціальний розвиток дорослих. Кризи віку дорослості (нормативні і ненормативні кризи).

Тема лекційного заняття 10. Психологічні особливості людей похилого віку.

Загальна характеристика старості. Особливості життєдіяльності і спонукальної сфери людини у старості. Смерть як стадія розвитку. Основні чинники, що впливають на ставлення людини до смерті та процесу вмирання. Психологічна підготовка людини до закінчення життя.

Змістовий модуль II. Особливості педагогічної діяльності з урахуванням вікових особливостей.

Тема лекційного заняття 1. Теоретичні основи педагогічної психології.

Предмет і завдання педагогічної психології. Міжпредметні зв'язки педагогічної психології з іншими науками. Система категорій педагогічної психології. Методологічні принципи. Методи педагогічної психології.

Тема лекційного заняття 2. Психолого-педагогічні аспекти процесу навчання.

Зміст і сутність категорії навчання. Навчання як умова розвитку. Основні лінії психічного розвитку в процесі навчання й виховання. Історичні методи організації навчання. Історичні форми організації навчання. Типи навчання. Психологічні моделі навчання. Модель першого типу — традиційне навчання: «Учень - об'єкт формуючих впливів педагога». Класифікація видів навчання. Програмоване навчання. Сугестопедичне навчання. Знаково-контекстне навчання. Модульне навчання. Дистанційне навчання. Дуальне навчання.

Тема лекційного заняття 3. Психолого-педагогічні аспекти процесу навчання і учіння.

Поняття про навчання й учіння. Механізми й закони навчання. Учіння як пізнавальна діяльність. Вітчизняні теорії учіння. Теорія цілеспрямованої навчальної діяльності. Рівневий аналіз навчальної діяльності. Мотиваційний компонент навчальної діяльності. Загальна характеристика мотивів учіння. Орієнтовний компонент. Орієнтовна частина діяльності. Виконавський компонент. Класифікація навчальних дій. Рефлексивно-оціночний компонент. Контроль і оцінка. Змістовий компонент. Загальна характеристика знань. Вікова динаміка формування компонентів навчальної діяльності. Психологічні принципи формування навчальної діяльності. Поняття навчальності та її структура. Вікові особливості навчальності та їх діагностика. Типи навчальності. Рівні розвитку здібностей до навчання. Сутність й рівні розвитку самоосвітньої діяльності. Основні напрями педагогічного забезпечування розвитку самоосвіти.

Тема лекційного заняття 4. Психолого-педагогічні аспекти процесу виховання.

Психологічний смисл виховання. Позиція особистості як психологічний об'єкт виховання. Методологічні й методичні принципи виховання. Поняття виховного впливу. Класифікація виховних впливів. Мораль як сукупність соціальних норм. Вікові особливості морального виховання. Характер як проблема педагогічної психології. Психологічний підхід до формування просоціальної спрямованості особистості. Психологічні аспекти виховання довільності людини. Характеристика сім'ї як інституту соціалізації. Соціально-психологічні особливості сімейного виховного впливу. Правила ефективного сімейного виховання дітей. Поняття важковиховуваності.

Загальна характеристика девіантної поведінки. Акцентуації характеру як причина важковиховуваності. Основні симптоми шкільної психологічної дезадаптації. Методи психокорекції осіб з девіантними ознаками.

Тема лекційного заняття 5. Педагогічне управління психічним та особистісним розвитком учня.

Наукові основи управління психічним і особистісним розвитком дитини. Розвиток якостей інтелекту - один із напрямів психічного розвитку. Розвиток емоційного інтелекту-запорука успішної особистості. Творчість як метод розвитку індивідуальності особистості. Розвиток самосвідомості особистості дитини. Розвиток спонукальної сфери учня. Інтереси як виявлення спрямованості, інтелектуальності та емоційної активності особистості. Громадянська та громадська активність учнів як засіб формування світогляду.

Тема лекційного заняття 6. Психологія педагогічної діяльності та особистості вчителя.

Професійно значущі якості особистості вчителя. Педагогічні здібності вчителя та їх розвиток. Характеристика педагогічної діяльності. Структурні компоненти. Рівні результативності. Індивідуальний стиль діяльності вчителя. Психологія педагогічної саморегуляції. Загальна характеристика педагогічного спілкування. Ефективність педагогічного спілкування. Психологічні особливості педагогічного колективу.

Тема лекційного заняття 7. Булінг в педагогічному середовищі.

Булінг (цькування) в закладі освіти як явище. Форми та види булінгу (цькування). Передумови та причини виникнення булінгу (цькування). Учасники булінгу (цькування). Наслідки булінгу (цькування).

Тема лекційного заняття 8. Педагогічна психологія аномальних та екстремальних випадків.

Педагогічна психологія аномальних випадків: затримка інтелектуального розвитку; розлади у дитячому і підлітковому віці (аутизм, розлади харчування, вживання алкоголю і наркотиків, патологічний азарт). Педагогічна психологія екстремальних випадків: дитина в екстремальній

ситуації; поширені прояви та види фобій у дитячому середовищі; насильство над дітьми та його види; емоційні реакції дітей-жертв; ознаки низької самооцінки; суїцид серед дітей та підлітків; переживання синдрому втрати.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	пр.	лаб	інд	ср.		л	пр.	лаб	інд.	ср.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Вікова періодизація в педагогіці												
Тема 1. Вступ до вікової педагогіки.	5	1	1			2						
Тема 2. Історія розвитку вікової педагогіки як науки.	5	1	1			2						
Тема 3. Вікова періодизація розвитку особистості.	7	2	2			2						
Тема 4. Психологічні особливості розвитку новонародженого та немовляти	7	2	2			2						
Тема 5. Психологічні особливості розвитку дитини в ранньому віці	7	2	2			2						

Тема 6. Психологічні особливості розвитку дітей дошкільного віку	7	2	2			2						
Тема 7. Психологічні особливості розвитку дітей молодшого шкільного віку	7	2	2			2						
Тема 8. Психологічні особливості розвитку підлітків	9	2	4			2						
Тема 9. Психологічні особливості розвитку юнаків	7	2	2			2						
Тема 10. Психологічні особливості дорослості	7	2	2			2						
Тема 10. Психологічні особливості людей похилого віку	7	2	2			2						
Разом за змістовим модулем 1	75	20	22			22						
Змістовий модуль 2. Особливості педагогічної діяльності з урахуванням вікових особливостей.												
Тема 1. Теоретичні	4	2	1			2						

основи педагогічної психології												
Тема 2. Психолого-педагогічні аспекти процесу навчання	5	2	2			2						
Тема 3. Психолого-педагогічні аспекти процесу учіння і навчіння	5	2	2			2						
Тема 4. Психолого-педагогічні аспекти процесу виховання	6	2	2			2						
Тема 5. Педагогічне управління психічним та особистісним розвитком учня.	4	2	2			3						
Тема 6. Психологія педагогічної діяльності та особистості вчителя	5	2	2			3						
Тема 7. Булінг в педагогічному середовищі.	5	2	2			3						
Тема 9. Педагогічна	5	2	2			3						

психологія аномальних та екстремальних випадків												
Разом за змістовим модулем 2	38	16	15			20						
Усього годин	108	54	54			42						

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено навчальним планом	

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методи дослідження вікових особливостей особистості	2
2	Історія розвитку вікової психології	2
3	Вікова періодизація розвитку особистості.	2
4	Методи дослідження психологічних особливостей новонароджених та немовлят	2
5	Методи дослідження психологічних особливостей дітей раннього віку	2
6	Методи дослідження психологічних особливостей дошкільників	2
7	Методи дослідження психологічних особливостей молодших школярів	2
8	Методи дослідження психологічних особливостей підлітків	4
9	Методи дослідження психологічних особливостей юнаків	4
10	Методи дослідження психологічних особливостей дорослих	4

	людей	
11	Методи дослідження психологічних особливостей людей похилого віку	2
12	Теоретичні основи педагогічної психології.	2
13	Методи дослідження психологічних особливостей процесу учіння та навчіння.	2
14	Методи дослідження психологічних особливостей процесу навчання.	2
15	Методи дослідження психологічних особливостей процесу виховання.	2
16	Історія розвитку педагогічної психології	2
17	Аналіз актуальних питань психології учіння	2
18	Аналіз актуальних питань психології навчання	2
19	Аналіз актуальних питань психології виховання	2
20	Аналіз актуальних питань психології педагогічного управління психічним та особистісним розвитком учня	2
21	Аналіз актуальних питань психології педагогічної діяльності та особистості	2
22	Методи виявлення булінгу в освітньому середовищі та його профілактика.	2
23	Аналіз актуальних питань педагогічної психології аномальних та екстремальних випадків	4
	Всього	54

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено навчальним планом	

7. Контрольні зразки тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

Контрольні питання

1. Предмет вікової педагогіки, її завдання та значення.
2. Методи вікової педагогіки.
3. Основні теорії вікової педагогіки та психології.
4. Суперечності психічного розвитку.
5. Детермінанти (чинники) психічного розвитку.
6. Загальні закономірності психічного розвитку особистості.
7. Соціальна ситуація розвитку і провідна діяльність немовляти.
8. Новоутворення періоду немовляти.
9. Криза першого року життя.
10. Соціальна ситуація розвитку в ранньому дитинстві та провідна діяльність.
11. Новоутворення в ранньому дитинстві.
12. Криза трьох років.
13. Соціальна ситуація розвитку та провідна діяльність у дошкільному віці.
14. Новоутворення дошкільного віку.
15. Готовність дошкільника до навчання в школі.
16. Криза шести-семи років.
17. Соціальна ситуація розвитку та провідна діяльність молодшого школяра.
18. Новоутворення молодшого шкільного віку.
19. Соціальна ситуація розвитку та провідна діяльність підлітка.
20. Психологічні новоутворення підліткового віку.
21. Криза підліткового віку.
22. Соціальна ситуація розвитку в ранній юності.
23. Новоутворення раннього юнацького віку.
24. Показники соціально-психологічної готовності випускника школи до самостійного життя.
25. Соціальна ситуація розвитку в період зрілої юності.
26. Періодизація психічного розвитку дорослої людини.
27. Загальна характеристика зрілого дорослого віку.
28. Криза середини життя.
29. Загальна характеристика старості.
30. Особливості життєдіяльності і спонукальної сфери людини у старості.
31. Сутність, предмет та значення педагогічної психології.
32. Методи педагогічної психології.
33. Структура і функції педагогічної психології.
34. Основні концепції психічного й особистісного розвитку в освітньому процесі.
35. Роль навчання і виховання у психічному й особистісному розвитку дитини.
36. Освіта як об'єкт педагогічної психології.
37. Психологічні особливості учіння.

38. Види учіння та структура учбової діяльності учнів.
39. Індивідуальність і професійна деформація педагога.
40. Адаптація вчителя до умов професійної діяльності.
41. Психологія особистості вчителя.
42. Психологічна структура педагогічної діяльності.
43. Загальна психологічна характеристика педагогічної діяльності.
44. Педагогічна психологія аномальних випадків (патологія батьків і її вплив на розвиток дітей, затримка інтелектуального розвитку, розлади у дитячому і підлітковому віці).
45. Вміння самостійно вчитися.
46. Низька результативність в учінні, її причини та запобігання.
47. Психологічні основи оптимізації навчання.
48. Психологія навчання невстигаючих дітей.
49. Психологічна характеристика факторів ефективності навчання.
50. Вікові аспекти навчання.
51. Розвивальне навчання за системою В. Давидова – Д. Ельконіна.
52. Навчання на основі теорії Л. Занкова.
53. Теорія поетапного формування розумових дій.
54. Психологія розвивального навчання.
55. Вихователь як суб'єкт виховної діяльності.
56. Критерії вихованості і психологія виховного впливу.
57. Психологічні механізми виховання.
58. Завдання виховання особистості.
59. Психологічні засади індивідуалізації і диференціації навчання.
60. Педагогічна психологія екстремальних випадків (дитина в екстремальній ситуації; насильство та інші ситуації, пов'язані із загрозою життю дитини; насильство над дітьми і його види; суїциди серед дітей і підлітків; переживання синдрому втрати).

Зразок тестів

1. Знайдіть відповідність між назвою та сутністю компонентів психічної готовності дитини до шкільного навчання

Назва компоненту готовності	Сутність готовності
1. соціально-психологічна готовність	А. готовність дитини виконувати нову соціальну роль – роль школяра з притаманними їй правами та обов'язками. Це означає, що в дитини повинна бути сформована ієрархічна система мотивів, яка дозволяє їй управляти своєю поведінкою

2. особистісна готовність	Б. наявність у дитини певного кругозору, запасу знань, елементів теоретичного ставлення до дійсності, наявність початкових вмінь та навичок.
3. інтелектуальна готовність	В. володіння дитиною гнучкими прийомами спілкування з дорослими та ровесниками, вміння підкорятися вимогам дитячого колективу, співробітничати з ровесниками та захищати себе

2. Установіть відповідність.

Життєва позиція літніх людей	Стиль поведінки
1. Конструктивна позиція	А. Тримаяться замкнуто, відгороджуються від людей, старість сприймають з обуренням
2. Захисна позиція	Б. Позитивно ставляться до життя, зі старості проблему не роблять, шукають контактів
3. Залежна позиція	В. Шукають допомоги, відчують себе нещасними

3. Спостереження – це:

- А. емпіричний метод;
- Б. комплексний метод;
- В. генетичний метод;
- Г. організаційний метод.

4. Наука, яка вивчає закономірності і механізми розвитку людини на етапі її дорослості, особливо при досягненні нею найбільш високого рівня в цьому розвитку (наука про розвиток зрілих людей) – це ...

- А. Феноменологія
- Б. Лідерологія
- В. Акмеологія
- Г. Геронтологія

5. У складі якої із поданих нижче груп наведені новоутворення молодшого шкільного віку?

А. потреба у суспільно-значущій діяльності, засвоєння моральних норм, виникнення довільної поведінки, супідрядність мотивів, децентрація мислення, статева ідентифікація;

Б. довільність психічних процесів, внутрішній план дій, рефлексія, самооцінка і самоконтроль;

В. почуття дорослості, потреба у самоствердженні, особистісна рефлексія, відкриття Я, статева ідентичність, мотиви досягнення соціального статусу;

Г. світогляд, професійне та життєве самовизначення.

6. Яку діяльність називають провідною? Виберіть правильну відповідь:

А. найулюбленішу, найцікавішу для дитини діяльність;

Б. діяльність, у зв'язку з якою відбуваються зміни в психіці дитини й підготовка до нового етапу розвитку дитини;

В. діяльність, яка відіграє велику роль у житті дитини;

Г. діяльність, яку пропонує дорослий дитині.

7. Оберіть у кожному випадку А чи Б.

1. Назвіть точку зору, прибічники якої розглядали індивідуальний розвиток як розгортання закладених в організмі спадкових задатків	А. біологізаторська Б. соціологізаторська
2. Рушійними силами розвитку психіки людини як суб'єкта діяльності, як особистості є ...	А. внутрішні суперечності Б. навчання й виховання
3. Різноманітність, асинхронність (незбіжність у часі) фаз розвитку окремих органів і функцій – це ...	А. Нестійкість розвитку Б. Гетерохронність розвитку

8. Становлення педагогічної психології пов'язане з розвитком:

А. педології;

Б. фізіології;

В. медицини;

Г. історії.

9. Здатність проникати у внутрішній світ учня, психологічна спостережливість педагога становлять суть:

А. дидактичних здібностей;

Б. перцептивних здібностей;

В. комунікативних здібностей;

Г. академічних.

10. Із вказаних видів навчання виділіть види навчання за способом передачі знань:

А. модульне, програмоване;

Б. пояснювально-ілюстративне, проблемне, розвиваюче;

В. очне, заочне;

Г. екстернатне, дистанційне.

7. Методи навчання

1. Словесні:

- лекція (усний виклад великого за обсягом та логічною побудовою навчального матеріалу, займає основну частину часу відповідних занять),

- пояснення (основних термінів, феноменів, причинно-наслідкових зв'язків під час практичних занять),
- розповідь (опис практичних випадків, що ілюструють пояснювані явища та феномени),
- бесіда (репродуктивна – на початку кожного практичного заняття, катехізисна – у кінці лекційних та практичних занять, евристична – на початку лекційних та практичних занять),
- робота з підручниками, навчальними посібниками, науковими статтями (аналіз теоретичного матеріалу під час виконання завдань самостійної роботи з подальшим формулюванням висновків, побудовою таблиць та схем).

2. Наочні:

- ілюстрування (тексти-описи відхилень у психічній діяльності та поведінці людини, опис та стимульний матеріал психодіагностичних методик під час практичних занять),
- демонстрування (показ особливостей застосування психодіагностичних методик під час практичних занять),
- самостійне спостереження (апеляція до життєвого досвіду студентів, що стосується матеріалу лекційних та практичних занять).

3. Практичні:

- вправи (розв'язування задач на застосування набутих знань, тренування у застосуванні практичних методик, виконання творчих завдань, що наближаються до реальних професійних ситуацій під час практичних занять),
- контрольні роботи (виконання завдань, що перевіряють розуміння навчального матеріалу).

9. Форми контролю

1. У межах модуля:

- бліц-опитування знання теоретичного матеріалу,
- перевірка правильності виконання завдань на практичних заняттях,
- перевірка наявності та правильності виконання письмових завдань самостійної роботи,
- контрольна робота (тест із 30 завдань, що перевіряє знання, розуміння теоретичного матеріалу).

2. Підсумкова атестація:

- письмове опитування (тест).

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання студента відбувається згідно з положенням «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 20.02.2015 р. протокол № 6 табл. 1.

Оцінка національна	Оцінка ECTS	Визначення оцінки ECTS	Рейтинг студента, бали
Відмінно	A	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю	90-100

Добре	В	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89
	С	ДОБРЕ – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	74-81
Задовільно	Д	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зв значною кількістю недоліків	64-73
	Е	ДОСТАТНЬО – виконання задовільняє мінімальні критерії	60-63
Незадовільно	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно попрацювати перед тим, як отримати залік (позитивну оцінку)	35-59
	F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна подальша серйозна робота	01-34

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис.}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис.}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат.}}$ 11.

11. Методичне забезпечення

- НМК дисципліни (робоча програма навчальної дисципліни, методичні рекомендації до виконання практичних робіт, конспекти лекцій, підручник, навчальні посібники);
- ЕНМК дисципліни: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2101>

12. Рекомендована література

1. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. / [О. В.Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін.] — К.: Просвіта, 2001.— 416 с.
2. Кутішенко В. П. Психологія розвитку та вікова психологія: практикум: навч. посіб. / В. П. Кутішенко, С. О. Ставицька. — К.: Каравела, 2009. —448 с.
3. Лисянська Т. М. Педагогічна психологія: навч. посіб. / Таїсія Миколаївна Лисянська. — [2-ге вид., випр. і доп.]. — К.: Каравела, 2012. — 264 с.
4. Мартинюк І. А. Психологічна допомога людям похилого віку або практикум з геронтопсихології / Ірина Анатоліївна Мартинюк // Практична психологія та соціальна робота. — 2007. — № 1. — С. 32–38; № 2. — С. 15–18.
5. Практикум по возрастной психологии: учеб.пособ. / Под ред. Л. А. Головей, Е. Ф. Рыбалко. — СПб.: Речь, 2010. — 694 с.
6. Психология человека от рождения до смерти / Под ред. А. А. Реана. — СПб.: прайм-ЕВРОЗНАК, 2002. — 656 с. — (Серия,, ”).

7. Развитие личности ребенка / Н. Ньюкомб. – [8-е изд.] – СПб.: Питер, 2003. – 640 с. – (Серия „Мастера психологии”).

8. Савчин М. В. Вікова психологія: навч. посіб. / М. В. Савчин, Л. П. Василенко. – К.: Академвидав, 2005. – 360 с.

9. Савчин М. В. Педагогічна психологія: навч. посіб. / Мирослав Васильович Савчин. – К.: Академвидав, 2007. – 422 с.

10. Малкина-Пых И. Г. Возрастные кризисы взрослости/И. Г.Малкина-Пых. – М.: Эксмо, 2005. – 416 с. – (Справочник практического психолога).

13. Інформаційні ресурси

1. www.nubip.edu.ua

2. <http://padabum.com>

3. <http://www.koob.ru>

4. <http://www.many-books.org>

5. <http://meduniver.com>

6. <http://mirknig.com>

7. <http://www.booksmed.com>

8. <http://razym.ru>

9. <http://www.zipsites.ru>

10. <http://bookday.net>

11. <http://www.twirpx.com>

12. <http://www.medliter.ru>